

GALICJA.

jej ziemia, płody i ludy.

Z pism pośmiertnych

księdza Franciszka Siarczyńskiego.

(Dalszy ciąg. Ob. N. 1, 2, 11, 12, 14, 24, 25, 35, 36 i 37 Dod. tygodniowego.)

XI.

Treść.

Płactwo. Ryby. Ziemno-wodne zwierzęta: bobry, wydry. — Ludność Galicji. Porównanie z lat 1810 — 1817 — 1821. Ludność względnie do rozległości. Ruch ludności. Podział według stanów.

Płactwo.

I płactwo wszelakie tam się gromadzi i utrzymuje, gdzie łatwość żywności znajduje. Ma obfitą w Galicji, tak dzikie jak i domowe, przeto mnóstwo jego w kraju tym się znajduje. Niema potrzeby wyliczać jego wszelkich rodzajów, orły, jastrzębie, sępy, dropie, drozdy, głuśce, cietrzewie, krogulce, kanie, sowy, puszczyki, napełniają lasy; w polach ornym kuropatwy, przepiórki, derkacze; na wodach: kaczki, łyski, nurki, gęsie; na łąkach: bociany, żorawie, bekasy; w podwórzach gospodarskich: indyki, kury, gęsi i kaczki przebywają i żywią się.

Rzeki i stawy.

W tem położeniu jak jest Galicja otoczona pasmem gór karpackich od południa, a najeżona górami pośrednimi od Karpatów jakoby rozgałęzionymi, musi być wielą rzekami przetrzętą, wielą wodami oblaną. Z wielu rzek, które po tej ziemi wody swe toczą, oprócz Wisły, która jest matką rzek sławiańskich, prawym swym brzegiem oblewającej kraj nasz, a środkiem koryta dzielącej go od królestwa polskiego, są dwie cenniejsze rzeki, w których liczne pomniejsze rzeki i potoki wody swe topią, San i Dniestr. O tych i o każdej pomniejszej w szczególności, w porządku przy nazwie właściwej, wiadomość, jaką mieć można, udzieli się. Toż położenie kraju utwarza wiele stawów, które szczególnie w cyrkulach przemyskim, tarnopolskim, lwowskim, brzeżańskim i stryjskim, niemałą przestrzeń ziemi zalewają. Według pomiarów r. 1789 i 1791 zajmowały stawy w swej powierzchni 101.274 morgów kwad. I rzeki i stawy obfitują w rozliczne ryb gatunki, jako to: jesiotry, sumy, szczupaki, karpie, łososie, karasie, pstrągi, sandacze, węgorze, miętusy, jelce, leszcze, liny, okonie, podusty i t.d. Nie tylko zaś ryby utrzymują się w wodach Galicji, ale i ziemno-wodne zwierzęta. O nich wspomnieć potrzeba.

Bobry i wydry.

Z tych jest bóbr, podług Lineusza „*Castor fiber*“ zwierzę ziemno-wodne, okryte sierścią miękką, gładką, gdzie grubsza na 2 cale długa, ciemno-kasztanową i świecąca się. Długość bobra z ogonem od półtrzecia do trzech łokci wynosi i często przeszło 60 funtów waży. Żyją pospolicie gromadnie, tam gdzie od napaści ludzkiej są bezpieczne, lecz rozproszeni po brzegach i skałach w dziurach wydrążonych, w miejscach mniej dostępnych kryć się muszą. Kiedy obfitość zwierza wszelakiego, spokojuje w swych kryjówkach chować im się dozwalała, wtenczas daleko liczniej mnożyć się mogły. Bóbr bowiem raz wypłoszony z siedliska swego, błędnym się staje i ginie. Pożytek z niego był panującym powodem do stanowienia bobrowników „*Castorarii*“, których powinnością było strzedz bobrów i bronić ich połowu nie mającym do tego prawa. Łowienia ich prawo, iż królom tylko służyło, dowodzą dawne przywileje, przez które tych wolności innym udzielali. Byli niegdyś bobrownicy przy rzekach: Wiśnia, Nida, Narew i t.d., gdzie dziś już bardzo rzadko bobry widzieć się dają. Tam gdzie się gnieźdzą, robią sobie w brzegach rzeki kryjówki i wychody. Jamy ich do 3 stóp średnicy miewają, wewnątrz obłożone drzewem, i gliną gładko wymuskane, co ogonem swym i tylnymi nogami pływaczami czynią. Mają wchód do pieczar swoich z wody, dla tego zewnątrz postrzeżone być nie mogą; a że jamy od wody do góry z pochyłą idą, przeto w nich tak pospolicie leżą, iż tylna część ciała w wodzie moknie. W płynących wodach, aby im te ich mieszkań nie psuły, budują sobie tamy z drzew, które zębami, żeby i na 2 stopy były

grube, podcinać, a spadłe na sztuki ciąć umieją, zaczynając od kory, którą naprzód odgryzują i jedzą. Z jam swych mają niekiedy przyległe komory, może na skład żywności i przyrodzonej potrzeby. Zwierz to jest łekliwy i ostrożny, przeto nie łatwo schwytywany i ubity być może, ulaskawić zaś się nie daje. Ciekawe jest opisanie tego zwierza w Buffonie 67), i uwagi jego, jak zwierzę każdy w gromadzie i w wolności kształci się, zdolność swe doskonali i mnoży się. Pożytek z tego zwierza jest wieloraki: skóra jest przydatna na futro, dawniej używali go Jezuici polscy na czapki, a jedno od 2 do 6 dukatów płaciło się. Sierść, z pod brzucha zwłaszcza, służy wyrobom kapeluszy, które ztąd kostrowe czyli bobrowe zowią, choć nie są tylko zajęczce. Strój bobrowy, którego z jednego bobra samca, lub samicy więcej nad trzy uncji wycisnąć trudno, do lekarskiego użycia, mięso do jedzenia i zęby do gładzenia.

Wydra „*Mustella lutra*“ podług Lineusza, równie zwierzę ziemno-wodne, i brzegów rzek się trzyma. Wydry dla łatwiejszego ryb połowu, w ładach jamy sobie wydrążają pod korzeniami drzew, jakie na brzegach rosną. Żyją one w wodzie, pływają w niej, ale i na brzeg suchy i na lody wychodzą. Podobne są do bobrów, ale i włos niższy, i pożytek z nich mniejszy, i mięso nie tak dobre lubo do jedzenia przydatne. Wydra jestto zwierzę mięsożerne; nie tylko ryby, żaby, robaki, ale też młode kaczki, gęsi zjada, a po większej części dusi tylko. Jestto wilk ziemno-wodny, i wielką w rybach szkodę sprawia. Długość jego z ogonem na 3 łokcie wynosi.

Przystępując mówić o ludności Galicji, uważać ją należy bez kraju Spiskiego, który do królestwa węgierskiego zupełnie wcielony został, lecz razem z Bukowiną, która do Galicji od roku 1777 jest przyłączoną. Podług wyrachowania i spisu w r. 1821. Galicja zawiera z Bukowiną ziemi mil kwad. 1,526, a bez Bukowiny 1,374; miast 91; przedmieść 71; miasteczek 192; wsi 6,016; domów razem 613,801; ludności 3,645.000 (podług Liesganiga wraz z wojskiem 4,145.540) a między temi Żydów 205,000. 68) Wypada zatem w Galicji dusz na milę kwad. 2,716½ prawie co w państwie niemieckiem, w którem na milę liczy się 2,598, więcej niżli ogólnie biorąc w monarchii austriackiej, której kraje dziedziczne zawierają podług Galletego mil kwad. 12,124, a ludności dusz 27,284.500, co czyni na milę kwad. 2,250. Więcej ludniejsza Galicja nizeli państwo węgierskie, gdzie na milę 1,822, nizeli hanowerskie gdzie 1,652, nizeli Hiszpania gdzie 1,144, nizeli Portugalia gdzie 2,207, nizeli Szwecya gdzie tylko 470, nizeli Rosya, która mając kraju 329,000 mil kwad., tylko po 109 dusz na milę kwad. liczy.

Galicja właściwa podzielona jest na 18 cyrkulów, które są: lwowski, złoczowski, zółkiewski, przemyski, rzeszowski, tarnowski, bocheński, wadowski, sandecki, jasielski, sanocki, samborski, stryjski, brzeżański, tarnopolski, czortkowski, stanisławowski i kołomyjski. Bukowina czyni osobny dziewiętnasty cyrkuł, który jest co do rozległości największy, co do ludności najmniejszy, bo na 172 mil kwad. niema ludności jak 206,899 dusz, to jest: 1,144 na milę kwad.

Z cyrkulów Galicji co do powierzchni ziemi największy jest brzeżański, który zawiera mil kwad. 107; stryjski 103, sanocki 101, stanisławowski 98, samborski 96, tarnowski 95, przemyski 93, złoczowski 92; lecz co do mieszkańców najludniejszy wadowski, przedtem myślenicki, bo na milę kwad. liczy dusz 4,239, po nim bocheński 4,096, dalej idą jasielski w którym 3,713, rzeszowski 3,409, tarnopolski 3,167, sandecki 2,818, kołomyjski 2,766, stanisławowski 2,687, samborski 2,572, przemyski 2,353 dusz na milę kwad. liczą. Najmniejszy zaś co do rozległości jest lwowski

i bocheński, bo tylko po 49, kołomyjski i jasielski po 57, tarnopolski 59, czortkowski 65, stanisławowski 69 mil kwad. zawierają.

Najmniej ludności w cyrkule żółkiewskim bo tylko 1,168, w cyrk. brzezańskim 1,607, w stryjskim 1,727 na milę kwad. się mieści, bo nie dosięgają do 2,000. Czasy niespokojne, i wojna burzliwa, której nieszczęśliwe skutki zasięgały daleko, podnieść się sporzej ludności Galicji nie dały. Wzrastała jednak; r. 1790 liczyła Galicja dusz podług spisu urzędowego 3,213.507; w przeciągu lat 10, tj. do roku 1800, przybyło 260,977, a w 17 latach następnych do r. 1817, nadrosła ludność o 242,200; w niedoszłych więc 30 latach podniosła się ludność o 503,185, czyli o siódmą część wyżej nad stan ludności w r. 1790. Nie jest to wzrost spory, bo Ameryka północna w krótszym czasie ludność swą podwoiła; Czechy zaś w mało dłuższym blisko o połowę podniosły.

Wnosząc z spisów szczególnych parafialnych liczby urodzonych i umarłych, nie mając ogólnych, roku pospolitego rodzi się w Galicji człowiek 23^{ci}, umiera zaś 36^{ty}; to jest: pospolita rocznie liczba w Galicji umarłych, wynosi 100,500, a urodzonych się liczy 158,500. Corocznie zatem więcej półtora razy tyle się rodzi niżeli umiera, to jest: stosunek urodzonych do umarłych ma się jak 3 do 2; ale to tylko na wsiach, w miastach zaś ledwie się ma jak 4 do 3. — Wyjęte być od tego powinny przypadki śmiertelności nadzwyczajnej, jakim był dla Galicji r. 1806, gdy przechodzące wojska rosyjskie wniosły do kraju zarazę choroby, która przeszło 300,000 mieszkańców o śmierć przypawiła; drugi 1809, gdy trzy

wojska w kraju mieliśmy; trzeci r. 1812, gdy po roku posuchy lud ubogi głodu doświadczał.

Z urodzonych połowa blisko w wieku dzieciennym, to jest od urodzenia do roku życia czwartego śmiercią zawczesną zмира. To jest z przejrzanych i zrachowanych tabel 30 wynika ta liczba iż z urodzonych 360, umiera takowych dzieci 153. W samym Lwowie, gdzie lud majątniejszy, pomoc z lekarzów łatwiejsza, r. 1823 z umarłych 2,510, umarło dzieci do 4 lat wieku 1,315; więc więcej jak połowa. Tak wielka śmiertelność dzieci warta jest zastanowić baczość rządu. Może być po części skutkiem ubóstwa włościan, iż nie są w stanie dać potrzebnego starania przyzwoitego dzieciennemu wiekowi, może rozwolnionych obyczajów, z których coraz większa nieślubnych dzieci liczba się pomnaża, tak, iż nie tylko w stolicy Galicji, ale i na prowincji liczba dzieci nieprawego łoża do ślubnych ma się jak 1 do 14; a iż takowe dzieci przez brak o nich starania i opatrzenia wczesnie giną zwyczaj, doświadczenie nas uczy; może nakoniec z winy uprzedzenia ciemnego ludu, które szczepienia swym dzieciom ospy się chroni, a przeto je gubi, wszak roku 1815 ospa naturalna w Galicji 4,899 dzieci zabrała.

Aby objąć stosunek rozmaitych klas ludzi czyniących tę ludność, podzielamy ją jakoby na 700 części; z tych duchowni i urzędnicy $\frac{2}{700}$, szlachta $\frac{5}{700}$, mieszczenie $\frac{3}{700}$, włościanie osiedli $\frac{88}{700}$, rzemieślnicy $\frac{19}{700}$, ludzie łóżni, wyrobnicy $\frac{100}{700}$, kobiety $\frac{350}{700}$, żydzi $\frac{27}{700}$, dzieci $\frac{106}{700}$; składają.

(D. c. n.)

67) *Oeuvres completes Buffon.*

68) Dla porównania z poprzedniami laty: r. 1810 liczone w Galicji z Bukowiną miast 88, przedmieść 69, miasteczek 163, ws. 5,384, domów 543,249, familii 776,920, dusz 3,309,813; między tymi: obcych 8,657, księży 4,154, szlachty 24,640, urzędników 3,482, mieszczen 16,525, Żydów 168,255.

W tem Bukowina ma miast 3, miasteczek 3, wsi 267, domów 38,890, familii 47,101, dusz 223,587. Z tych, obcych było 447, księży 485, szlachty 1,285, urzędników 268, Żydów 3,608. — R. 1817 znajdowano miast 103, miasteczek 184, wsi 6609, domów razem 1,503.155, ludności ogólnej 3,716.992. Między tymi obcych 9,600, duchownych 4,234, szlachty 31,006, mieszczen 11,515, włościan osiadłych 353,419.

Statystyczne podania

z aktów administracji krajowej w okręgu Namiestnictwa lwowskiego, z roku 1857.

(Obacz Nr. 36 i 37 Dodatku tygodniowego.)

III. Ludność.

a) Ludność podziałem na męską i żeńską.

O b w o d y		Męż- czyzn	Kobiet	Razem	O b w o d y		Męż- czyzn	Kobiet	Razem
Lwowski . }	Lwów sam	34,188	37,109	71,297	Złoczowski	129,230	134,187	263,219	
	Obwód	62,619	66,184	128,803	Brzeżański	111,147	117,311	228,458	
	Razem	96,807	103,293	200,100	Stryjski	116,741	122,685	239,426	
Sanocki	124,656	133,736	258,392	Stanisławowski	130,570	133,754	264,324		
Samborski	146,394	152,760	299,154	Kołomyjski	124,701	128,841	253,542		
Przemyski	123,298	133,968	257,266	Tarnopolski	110,412	113,587	223,999		
Żółkiewski	115,645	122,268	237,913	Czortkowski	111,994	113,534	225,528		
					Suma ogólna	1,441,397	1,509,924	2,951,321	

b) Męska ludność podziałem na Stany.

Obwody		Duchowni	Szlachta	Urzednicy i Dostojniejsi	Rzemieslnicy profesjonisci i artyści w przedsiębiorstwie	Posiadacze ziemscy	Młodzież do lat 18	Razem
					znakomitszym	drobnym i pomocnym		
Lwowski	Lwów sam	474	533	1,657	958	18,524	33	34,188
	Obwód	100	554	149	124	18,923	11,012	62,619
	Razem	574	1,087	1,806	1,082	37,447	11,045	96,807
Sanocki		250	901	209	218	39,218	19,848	124,656
Samborski		268	6,994	317	274	50,197	19,057	146,394
Przemyski		327	317	296	297	42,374	19,433	123,298
Żółkiewski		220	415	150	118	35,724	22,039	115,645
Złoczowski		235	739	242	215	48,330	15,998	129,032
Brzezański		204	1,505	163	216	38,189	17,129	111,147
Stryjski		204	1,542	222	214	42,042	17,071	116,741
Stanisławowski		218	1,911	264	231	47,615	14,647	130,570
Kołomyjski		159	2,712	245	224	40,931	18,334	124,701
Tarnopolski		150	1,060	222	220	36,944	18,289	110,412
Czortkowski		168	2,311	149	216	30,824	23,058	111,994
Suma ogólna		2,977	21,494	4,285	3,455	489,835	215,948	1,441,397

c) Ludność podziałem podług wyznania.

O b w o d y	K a t o l i c y			Akatolicy	Izraelici	Razem
	rzym. wyz.	grek. wyz.	ormian. wyz.			
Lwowski	88,143	80,220	228	4,091	27,418	200,100
Sanocki	98,727	147,028	—	747	11,890	258,392
Samborski	46,502	229,710	—	3,234	19,708	299,154
Przemyski	73,047	166,417	—	234	17,538	257,266
Zółkiewski	39,246	182,883	—	1,111	14,673	237,913
Złoczowski	52,955	173,166	—	2,595	34,503	263,219
Brzeżański	42,788	166,375	135	628	18,532	228,458
Stryjski	17,421	196,919	—	3,089	21,997	239,426
Stanisławowski	26,006	209,656	908	924	26,830	264,324
Kołomyjski	17,817	208,773	2,058	2,004	23,890	253,542
Tarnopolski	68,199	136,170	—	206	19,424	223,999
Czortkowski	48,093	164,067	—	228	13,140	225,528
Suma ogólna	618,944	2,061,384	3,329	18,091	249,573	2,951,321

d) Ludność podziałem według plemienia.

Sławian	2,606,918
Niemców	91,501
Ormian	3,329
Izraelitów	249,573
Razem	2,951,321

Między Sławianami według prawdopodobnego obliczenia liczą:	
Polaków	1,087,830
Morawianów, Czechów, Słowaków	573
Rusinów	1,518,515
Razem	2,606,918

IV. Ruch ludności.

A) Tabela ogólna.

O b w o d y	Zamę- ścia	Urodziło się	Umarło	Przy- byli z za- granic	Wyszli za granicę
Lwowski	1,975	9,147	8,097	5	—
Sanocki	2,426	9,603	6,142	2	1
Samborski	3,108	11,038	8,379	—	1
Przemyski	3,149	11,799	9,143	2	4
Zółkiewski	2,863	11,265	8,973	—	—
Złoczowski	2,810	12,475	9,564	—	6
Brzeżański	2,627	10,006	7,608	—	—
Stryjski	2,207	9,207	6,439	—	—
Stanisławowski	3,179	11,979	9,017	1	—
Kołomyjski	3,018	11,201	8,986	—	—
Tarnopolski	2,731	11,429	9,351	—	1
Czortkowski	2,825	11,014	8,209	5	3
Suma ogólna	32,918	130,213	99,908	15	16

a) Zamęścia podziałem podług wyznania.

Wyznania rzymsko-katolickiego	13,801
„ ormiańsko-katolickiego	43
„ grecko-katolickiego	18,353
„ augsburskiego	195
„ helweckiego	3
„ staro-zakonnego (izraelskiego)	523
Razem	32,918

b) Zamęścia podziałem podług wieku.

Mężczyźni w wieku lat	Z kobietami wieku lat					
	nijżej 20 lat	od 20 do 24	od 24 do 30	od 30 do 40	od 40 do 50	nad 50 lat
nijżej 24 lat	7,003	2,842	1,213	417	115	58
od 24 do 30	2,080	2,561	2,654	837	206	66
od 30 do 40	1,251	1,731	2,627	1,620	341	70
od 40 do 50	175	511	958	1,116	650	85
od 50 do 60	28	92	283	403	350	185
nad 60 lat	6	15	42	87	125	115
Razem	10,543	7,752	7,777	4,480	1,787	579
	32,918					

c) Zamęścia podziałem podług ślubów.

Obie strony bezślubne	21,662
Obie strony wdowie	3,081
Wdowce z bezślubnymi	5,345
Wdowy z bezślubnymi	2,830

d) Małżeństwa mieszane wyznania.

Mężczyźni rzymsko-katolickiego wyznania z panna- mi ewang. wyznania	81
„ grec. kat. wyznania z pannami rzym. kat. wyznania	4
„ ewang. wyznania z pannami rzym. kat. wyznania	36
Małżeństw mieszanych razem 121.	

B) Tabela urodzonych.

a) Podziałem podług płci i łoża, żywi i nieżywi.

Obwody :	Urodziło się żywych						Urodziło się nieżywych						R a z e m		Suma ogólna
	z prawego łoża			z nieprawego łoża			z prawego łoża			z nieprawego łoża			chłop- ców	dzie- wcząt	
	chłop- ców	dzie- wcząt	Razem	chłop- ców	dzie- wcząt	Razem	chłop- ców	dzie- wcząt	Razem	chłop- ców	dzie- wcząt	Razem			
Lwowski .	4,011	2,902	6,913	1,222	599	1,821	216	121	337	57	19	76	5,506	3,641	9,147
Sanocki . .	4,783	3,641	8,424	496	425	921	163	42	205	41	12	53	5,483	4,120	9,603
Samborski .	5,384	4,518	9,902	327	478	805	63	162	225	73	83	156	5,847	5,241	11,088
Przemyski .	6,086	5,296	11,382	81	86	167	101	90	191	15	44	59	6,283	5,516	11,799
Zółkiewski .	6,193	4,721	10,914	153	78	231	38	40	78	27	15	42	6,411	4,854	11,265
Złoczowski .	7,783	4,379	12,162	92	79	171	51	24	75	49	18	67	7,975	4,500	12,475
Brzeżański .	4,867	4,999	9,866	28	26	54	31	24	55	12	19	31	4,938	5,068	10,006
Stryjski . .	5,078	4,014	9,092	14	10	24	41	38	79	8	4	12	5,141	4,066	9,207
Stanisławow.	5,980	5,812	11,792	52	34	86	31	25	56	18	27	45	6,081	5,898	11,979
Kołomyjski .	5,673	5,199	10,872	122	79	201	46	31	77	31	20	51	5,872	5,329	11,201
Tarnopolski	6,444	4,796	11,240	68	56	124	29	18	47	12	6	18	6,553	4,876	11,429
Czortkowski	6,029	4,816	10,845	48	45	93	29	20	49	16	11	27	6,122	4,892	11,014
Suma ogólna	68,311	55,093	123,404	2,703	1,995	4,698	839	635	1,474	359	278	637	72,212	58,001	130,213

b) Podziałem według wyznania.

Wyznania	Chłop- ców	Dzie- wcząt
Wyznania rzymsko-katolickiego i ormiańskiego	30,375	25,613
„ grecko-katolickiego	31,433	26,794
„ augsburskiego	581	426
„ helweckiego	115	58
„ żydowskiego	9,705	5,110
Razem	72,212	58,001
	130,213	

c) Porody bliźnięce.

1) Bliźniąt po dwoje:		Porody	Razem
po dwóch chłopców	1,473	}	4,370
jeden chłopiec, jedno dziewczę	1,531		
po dwoje dziewcząt	1,366		
2) Bliźniąt po troje:			
po trzech chłopców	27	}	101
dwóch chłopców, jedno dziewczę	36		
jeden chłopiec, dwoje dziewcząt	17		
troje dziewcząt	21		
3) Bliźnieta po czworo:			
trzech chłopców, jedno dziewczę	2		2

c) Śmiertelność.

a) Podziałem podług płci i (sumarycznie) wieku.

Obwody	Mężczy- zni	Kobiety	Razem
Lwowski	3,718	4,379	8,097
Sanocki	3,220	2,922	6,142
Samborski	4,271	4,108	8,379
Przemyski	4,122	5,021	9,143
Żółkiewski	4,854	4,119	8,973
Złoczowski	4,267	5,297	9,564
Brzeżański	3,610	3,998	6,608
Stryjski	3,188	3,251	6,439
Stanisławowski	4,859	4,158	9,017
Kołomyjski	4,192	4,794	8,986
Tarnopolski	4,078	5,273	9,351
Czortkowski	4,274	3,935	8,209
Suma ogólna	48,653	51,255	99,908

Między nimi dzieci wiekiem do lat 5:

chłopców 20,793

dziewcząt 19,781

Razem 40,574

b) Podziałem podług wyznania.

Wyznania rzymsko-katolickiego i ormiańskiego	Mężczyzn	Kobiet
„ grecko-katolickiego	18,047	20,116
„ augsburskiego	21,991	22,038
„ helweckiego	457	481
„ starozakonnego	7	9
„ starozakonnego	8,151	8,611
Razem	48,653	51,255
	99,908	

c) Podziałem podług rodzajów śmierci.

	Mężczyzn	Kobiet
Epidemia zabrała	2,182	2,242
Cholera	77	48
Ospa	415	362
Ciężki połów	—	1,120
Miejscowa zaraza	3,071	2,882
Zwyczajne choroby	41,753	43,800
Samobójstwo	187	40
Wścieklizna	3	4
Z przypadku	658	497
Morderstwo	121	72
Z wyroku sądowego	4	1
Z niewiadomych przyczyn	182	187
Razem	48,653	51,255
	99,908	

V. Stan przedsiębiorstw i przemysłu.

Obwody	Fabryki i rękod- ziela	Hurto- wnicy i wexlarze	Handle i składy	Rzemio- sła	Osobliwe zatrud- nienie	Przedsiębiorstwa rozmaite		Kapitał obrotowy
						Samodziel- ne	Pomocne	
Lwowski { Lwów sam	16	5	297	5,925	460	6,703	3,600	1,940,000
{ Obwód	5	—	14	1,602	160	1,781	3,348	208,000
Razem	21	5	311	7,527	620	8,484	6,948	2,148,000
Sanocki	5	—	111	1,480	94	1,690	135	88,000
Samborski	23	—	214	3,158	251	3,646	218	200,000
Przemyski	5	1	401	3,575	266	4,248	540	208,000
Żółkiewski	17	—	187	2,345	195	2,744	618	240,000
Złoczowski	103	19	534	5,539	401	6,596	3,936	7,546,000
Brzeżański	16	1	174	2,905	288	3,384	1,227	382,000
Stryjski	57	—	144	3,839	451	4,491	437	90,000
Stanisławowski	13	2	343	3,282	355	3,995	315	165,000
Kołomyjski	3	—	392	3,023	251	3,669	187	100,000
Tarnopolski	—	—	419	4,848	398	5,665	630	210,000
Czortkowski	8	—	291	4,694	430	5,423	1,519	1,483,000
Suma ogólna	271	28	3,521	46,215	4,000	54,035	16,710	12,860,000

Sokal 1600.

Zygmunt Trzeci potwierdza założenie i nadanie konwentu OO. Bernardynów w Sokalu.

(Dokończen. Ob. Nr. 31, 32, 34 i 36 Dodat. tyg.)

Nos Itaque SIGISMVNDVS REX, supranominatus pro Dei omnipotentis gloria et Catholicae fidei propagatione in hoc tam pium ac salutare institutum fauore ac pietate n(ost)ra peculia(ri) propensi et supplicationi praedictae benigne anuentes literas praecursas Institutionis seu fundationis Ordinis praedicti Fratrum Minorum de Obseruantia in praedicta Ecclesia seu sacello, eiusdem(ue) Ecclesiae Ordini praedicto perpetuae incorporationis ascriptionis, et in eam acceptae possessionis, omnia(ue) alia in eisdem l(ite)ris fusius comprehensa pro ut in se de uerbo ad uerbum sonant, auctoritate, et pro iure Patronatus nostro Regio approban(das) confirman(das) et ratificandas, esse duximus, uti quidem approbamus confirmamus et ratificamus praesentibus his n(ost)ris. Volentes ac decernentes easdem in omnibus vim ac robur debita ac perpetuae firmitatis obtinere debere. In cuius rei fidem praesentes manu n(ost)ra subscriptas sigillo Regni communiri mandauimus. DATUM VARSOVIAE Die Quarta Mensis MAY Anno domini Millesimo Sexcentesimo. Regnor(um) n(ost)ror(um) Poloniae Decimotertio Sveciae anno Septimo.

Sigismvndvs Rex (m.p.)

Podpis kancelaryi wydarty.

Zygmunt król (r.s.)

Pieczęć woskowa zawieszona na jedwabnym sznurku splecionym z nici białych, żółtych, różowych i sinych, — w połowie uszkodzona, przedstawia mniejszy herb kancelaryi królewskiej.

Na odwrotnej stronie napis: Institutio et Fundatio P. P. Bernardinorum Sociensium per JM. Rdm Stanislaum Gomoliński Epum Chelmensem 1599, et approbatio fundationis per serenissim. Sigismundum III. regem Poloniae 1600.

Original na pergaminie znajduje się w archiwum konwentu OO. Bernardynów w Sokalu.
Sokal miasto w obw. Żółkiewskim.

My więc Zygmunt król, wyżej wspomniany, dla chwały Boga wszechmogącego i rozszerzenia wiary katolickiej, do tak pobożnego i szlachetnego założenia przychyłając się szczególnymi chęćmi i pobożnością naszą, na prośbę pomienioną szczerliwie skłaniamy się, i pismo zawierające założenie lub fundację Zakona pomienionego braci postuszeństwa Minorytów w pomienionym kościele lub kaplicy, z wiecznem wcieleniem i zapisem dla rzeczonoego zakonu tegoż kościoła, a z nim zajętej posiadłości i innych rzeczy, według obszerniejszego wyłożenia w piśmie, jak takowe dosłownie opiewa, powagą i na mocy prawa patronatu naszego królewskiego postanowiliśmy uchwalić, potwierdzić i uzasadnić, jakoś niniejszem uchwalamy, potwierdzamy i uzasadniamy. Chcąc i oświadczając, iżby takowe we wszystkim moc i należyta powaga i trwale znaczenie otrzymało. A dla lepszej wiary niniejsze ręką własną podpisawszy, rozkazaliśmy pieczęcią królestwa opatrzyć. Dan w Warszawie dnia 4^{tego} miesiąca maja roku Pańskiego 1600, królestwa naszego polskiego 13^{go} a szwedzkiego roku 7^{go}.

Założenie i nadanie konwentu OO. Bernardynów w Sokalu przez Najprzewielebniejszego Stanisława Gomolińskiego biskupa chełmskiego w r. 1599 i potwierdzenie tegoż nadania przez Jegmości Zygmunta III. króla polskiego w r. 1600.

Jan Wagilewicz.